

אֵלֶּזְנֹת

לְעֵלְמֵנוּ עֵבֶת

פְּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית

כ"ז, אֲדִינון 1967

מִדְּוָה וְעִזּוֹב

בְּחִצְרוֹ שֶׁל הָרֶה"ק הַשְּׁפֶת אֲמֶת זִיע"א זָכָה אֲבָרָר בְּשֵׁם זַעֲלִיג'ל לְהִיטֵם מִשְׁמֵשׁ בִּקְדֻשׁ לִפְנֵי וְלִפְנֵי. מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ בְּאַשְׁמֶרֶת הַבִּקְרָה הָיָה עָלָיו לְהַכְנִיס אֶל הָרֶבִי כּוֹס תֵּה חֹמֶה.

פַּעַם אַחַת בְּאִישׁוֹן לִילָה הִגִּיעַ לַעֲרִירַת גּוֹר חֲסִיד חֲשׁוֹב עֲשִׂיר וְיַחֲסֹן בְּכַדִּי לְהַזְכִּיר אֶצֶל הָרֶבִי חוֹלָה מִסְּכָן שֶׁשָּׁכַב עַל עֶרֶשׁ דָּוִי. מִפְּנֵי הַשְּׁעָה הַמְּאַחֶרֶת כָּבֵר לֹא יָכוֹל הָיָה חֲסִיד לְהַכְנִס עִם בּוֹאֵא אֶל הַקִּדְשׁ פְּנִימָה כְּדִי לְהַזְכִּיר אֶת הַחוּלָה. שְׁלֹשׁ הַגְּבִיר מִטְבַּע יָפָה לִידֵּיו שֶׁל זַעֲלִיג'ל כְּדִי שְׁנִיחַ לוֹ לְהַכְנִיס בְּהַשְׁכָּמָה אֶת כּוֹס הַתֵּה אֶל הָרֶבִי, וּבְהַזְדַּמּוּת זֶה הַזְכִּיר אֶת הַחוּלָה לְרִפּוּאָה שְׁלֵמָה.

כִּנְרָאָה לֹא הָיָה הַדְּבָר לְרוּחוֹ שֶׁל הַשְּׁפֶת אֲמֶת מִפְּנֵי טַעֲמִים כְּמוֹסִים שֶׁבְּכַבְשׁוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְכִשְׁנִסָּה זַעֲלִיג'ל לְתַרְץ אֶת עֲצָמוֹ בְּתַרוּצִים שׁוֹנִים אֲשֶׁר לֹא עָלוּ יָפָה, אָמַר לוֹ הַשְּׁפֶת אֲמֶת: מוֹטֵב שֶׁתִּדַּע כִּי לֹא נִהְיָת כְּהִלָּכָה, לֹא תַעֲשֶׂה פַּעַם נּוֹסֶפֶת כְּדָבָר הַזֶּה. וְאֵלּוֹ אִם תִּמְצִיא תַּרְוּצִים תִּשְׁאָר לְתַמִּיד בַּעַל מוֹם 'א קֵאלִיקר' אֶפְלוֹ תַחֲשֹׁב שֶׁהֵנָּה צוּדָק, וְכִי יָפָה עֲשִׂיתָ? הָרֶה"ק הַבֵּית יִשְׂרָאֵל זִיע"א הָיָה מְסַבֵּר אֶת אֲזִנֵּי הַמְּקַשְׂרִים אֵלָיו עִם סִפּוֹר נִפְלָא זֶה אֶת תְּבִיעֵתוֹ הַתְּמִידִית, שֶׁגַּם מִי שֶׁנִּפְל וְנִכְשֵׁל אֵל יִתְרֹץ אֶת עֲצָמוֹ בְּהַתְנַצְלוּת אֲשֶׁר לֹא יוֹעִילוּ מְאוּמָּה, וְאִדְרָבָה יִקְשׁוּ אֶת עֶרְפוֹ כְּבִיכּוֹל עֲדִין הוּא צוּדָק, וּמָה יִתְּנוּ לוֹ תַּרְוּצִיוֹ וּמָה יוֹסִיפוּ לוֹ אִם בְּסוּפוֹ שֶׁל דָּבָר הוּא יִשְׁאָר 'א קֵאלִיקר', אֶלָּא חוֹבָה עַל הַחוּטָא לְהַכִּיר בְּחֻטָּאוֹ וּלְתַן תּוֹדָה עַל מַעֲשָׂיו וּבִכָּךְ לֹא יָשׁוּב לְכַסְלָה עוֹד.

...

הָרֶה"ק ה'אֲמֶרִי יוֹסֵף' מְסַפֵּינָקָא זִיע"א סִפֵּר שֶׁהָיָה לְהָרֶה"ק רַבִּי צָבִי הִירֵשׁ מְזִידִיטְשׁוֹב זִיע"א תַלְמִיד אֶחָד, שֶׁהָיָה רַב גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ יֹאמֵר לוֹ, וְהָיָה מְסֻתּוֹפֵף בְּאַמּוּנָה תַּחַת צֶל קִדְשׁוֹ, וּפַעַם אַחַת הִלְשִׁינוּ עָלָיו לִפְנֵי רַבִּי הַקִּדְשׁ מְזִידִיטְשׁוֹב זִיע"א, בְּאַמְרָם שֶׁהָרֶב הוּא

אוֹ לִכֵּל אָדָם, [כְּמִדָּמָה לְכֵל הָעוֹלָם וְיֵשׁ לְהַזְהִיר].

...

כָּתַב בְּשׁו"ת 'בֵּית דָּוִד' (סִימָן נה): וְלַעֲנִין שְׁנֵי מַחֲתָנִים בְּשִׁמּוֹת שְׁוִין נִרְאָה לִי לְהַעֲרִיר מִירוּשְׁלָמִי מַעֲשָׂרוֹת (פ"ג ה"ג) דְּחוּתָנוּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּר שִׁמְעוֹן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּר יוֹסִי בֶן לְקוֹנִיָא כו'. וְגַם יָדַעְתִּי כִּי הִגָּאוֹן בַּעַל מִשְׁנֵת חֲכָמִים מְזַמְּמוֹשְׁטוֹת הָיָה בֶן הִגָּאוֹן יַעֲקֹב יִצְחָק ז"ל חֲתָנוֹ שֶׁל הִגָּאוֹן ר' יַעֲקֹב חַיִּים אַבְד"ק לִוְבָּלִין. וְכַבֵּר גָּלוּי וְיָדוּעַ לְמַר, מַעֲשֵׂה רַב שֶׁל הִגָּאוֹן קָדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל אֲדָמוֹר מְהֵרָא זְצוּקֵל"ה מְבַעֲלָא שְׁבַמְקוֹם שֶׁהַחֲתָן תַּלְמִיד חֲכָם אֵל יָחוּשׁוֹ לָזֶה.

שְׁנֵי מַחֲתָנִים שִׁשְׁמוֹתֵיהֶן לְמֶךְ

הָרֶה"ק רַבִּי יוֹסֵף מְאִיר מְסַפֵּינָקָא זִיע"א, בַּעַל 'אֲמֶרִי יוֹסֵף', סִפֵּר: כִּשְׁהִיְתִי פַּעַם אַחַת בְּשַׁבַּת בְּרֵאשִׁית אֶצֶל הָרֶה"ק הָשָׁר שְׁלוֹם מְבַעֲלָא זִיע"א, הָיוּ שָׁם עַל שַׁבַּת קִדְשׁ אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה רַבָּנִים, וּבִינֵיהֶם הָיָה הָרֶה"ק רַבִּי שְׁלוֹם מְקַאמִינָקָא זִיע"א, אֲשֶׁר הָיָה בְּבִדְיָחוֹת הַדַּעַת, וְאָמַר, שִׁמְסִפֵּר הָרַבָּנִים הַנִּמְצָאִים הוּא כְּמִנֵּן 'חֵס'. בֵּין הָרַבָּנִים שֶׁהָיוּ שָׁם הָיוּ גַם כֵּן שְׁנֵי רַבָּנִים שֶׁהַחֲתָנוֹ בֵּינֵיהֶם וּשְׁמוֹת שְׁנֵי הַמַּחֲתָנִים הָיוּ שְׁוִים.

וְשָׁאֵל הָרַב מְקַאמִינָקָא אֶת כָּל הָרַבָּנִים: הַתִּדְעוּ הֵיכָן מְזָכָר בַּתּוֹרָה שְׁנֵי מַחֲתָנִים בְּשִׁמּוֹת שְׁוִים? כְּאֲשֶׁר אָף אֶחָד מֵהֶם לֹא יָדַע לְהַשִּׁיב, הִקַּל לָהֶם קֶצֶת הוּא בַּעֲצָמוֹ, וְאָמַר, שֶׁבְּפִרְשָׁה זֹאת נִמְצָאִים. וּבְכָל זֹאת לֹא יָכֹלוּ לְמַצֵּא, עַד שֶׁבָּא הוּא וּפְרָשָׁה בַּעֲצָמוֹ, וְאָמַר, בְּפִרְשָׁה זֹאת מְבָאָר דְּלִמָּךְ שֶׁהָיָה מְזָרַע קִין הוֹלִיד אֶת נַעֲמָה, וְלִמָּךְ שֶׁהָיָה מְזָרַע שֵׁת הוֹלִיד אֶת נֹחַ. וּבְרִש"י עַל הַפְּסוּק 'וְאֵחָוֹת תּוֹבֵל קִין נַעֲמָה', מְבִיא בְּשֵׁם הַמְּדַרְשׁ, דְּנַעֲמָה הָיְתָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל נֹחַ, כְּלוּמָר, דְּלִמָּךְ מִמִּשְׁפַּחַת קִין הָיָה מַחֲתָנוֹ שֶׁל לִמָּךְ מִמִּשְׁפַּחַת שֵׁת, הָרִי לָכֵם שְׁנֵי מַחֲתָנִים שִׁשְׁמוֹתֵיהֶן שְׁוִים. זֶה לִמָּךְ וְזֶה לִמָּךְ.

(סִפִּיר וִיהִלּוּם - לְהָרַב הִגָּאוֹן רַבִּי מִנַּחֵם מִנְדֵּל פּוֹמֶרֶנֶץ שְׁלִיט"א)

מִתְנַהֵג בְּרַבָּנוּת וּמִקְבֵּל לַפְּעָמִים אֵיזָהוּ 'קוֹוִיטְסֵל', עַד שֶׁהַכְּנִיסוֹ אֵיזָהוּ תַרְעוּמוֹת עַל אוֹתוֹ רַב בְּלֵב רַבִּי הַקִּדְשׁ מְזִידִיטְשׁוֹב. הָרַב הוּא שֶׁלֹּא יָדַע כָּלִל שֶׁהִלְשִׁינוּ עָלָיו, לֹא הִרְגִישׁ בְּנַפְשׁוֹ שׁוֹם הִרְהוּר חֲטָא. וְכֹאֲשֶׁר בָּא לִפְנֵי רַבִּי הַקִּדְשׁ לְזִידִיטְשׁוֹב, פָּתַח רַבִּי הַקִּדְשׁ וְאָמַר: חֲדוּשׁ בְּעִינֵי אֲשֶׁר בָּאתֶם אֵלָי וְהִי כְּשִׁמְעַתְּ הָרַב הַחֲסִיד הַנִּזְכָּר אֵלּוֹ הַדְּבָרִים יוֹצְאִים מִפִּי רַבִּי, נִשְׁבֵּר לְבָבוֹ בְּקִרְבּוֹ עַד מָאֵד, וְהִשִּׁיב בְּצִדְקָתוֹ וּבְחִכְמָתוֹ: הֲלֹא עָתָה בָּאתִי לִפְנֵי קִדְשָׁתְךָ, וְהִנֵּנִי מִשְׁתַּחֲוֶה מוֹל כְּפָא קִדְשׁוֹ לְמַחֵל לִי עַל חֲטָאִי וּפִשְׁעֵי אֲשֶׁר חֲטָאתִי וְאֲשֶׁר עֲוִיתִי. וְגַם רַבִּי הַקִּדְשׁ הִשִּׁיב לוֹ 'סְלַחְתִּי'. אוֹלָם בְּאַמֶּת לֹא יָדַע הָרַב הוּא כְּנִת רַבִּי הַקִּדְשׁ עַל מָה הִתְרַעַם עָלָיו, כִּי לֹא הִרְגִישׁ בְּנַפְשׁוֹ שׁוֹם הִרְהוּר חֲטָא. לָכֵן אַחֵר עֲבַר אֵיזָהוּ יָמִים וְרָאָה כִּי רַבִּי הַקִּדְשׁ הוּא אֶתוֹ עִמּוֹ בְּאַהֲבָה כְּמִקְדָּם, הִרְהִיב בְּנַפְשׁוֹ לְבּוֹא לִפְנֵי רַבִּי הַקִּדְשׁ לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שִׁיאֲמַר לוֹ מִפְּנֵי מָה הִתְרַעַם עָלָיו, כִּי לֹא יָדַע מִשׁוֹם הִרְהוּר חֲטָא.

וְכֹאֲשֶׁר שָׁמַע רַבִּי הַקִּדְשׁ שֶׁהוּא אֵינּוּ יוֹדַע מִשׁוֹם שְׁמֵץ חֲטָא הַתְּפִלָּא עַל גְּדֵל חֲכָמָתוֹ, בָּזָה שֶׁקֵּבֵל תּוֹכַחַת רַבִּי וּפִיס אוֹתוֹ אָף שֶׁהָיָה יָכוֹל לְהַשִּׁיב תְּשׁוּבָה נִצָּחַת חֵף אֲנֹכִי מִפְּשָׁע, עִם כָּל זֹאת לֹא רָצָה לְהַצְדִּיק נַפְשׁוֹ, רַק הִשִּׁיב תַּכְף בְּפִיִּס וּבְהַכְנָעָה גְּדוּלָה כְּאֵלּוֹ חֲטָא פִּשְׁעֵי רַב.

וּפָתַח הָרֶה"ק וְאָמַר: אִם הָיָה אָדָם הִרְאִשׁוֹן מִתְנַהֵג בְּדֶרֶךְ הַחֲכָמָה הַלְזוֹ, וְכֹאֲשֶׁר נִשְׁאָל מֵאֵת הַשִּׁי"ת, כְּמוֹ שְׁנִיאָמַר (בְּרֵאשִׁית ג ט) 'וַיִּקְרָא ה' אֱלֹקִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיכָה' לֹא הָיָה מְשִׁיב שׁוֹם תַּרְוֹץ, רַק הָיָה מִתְחַנֵּן וּמִבְקֵשׁ וּמִפִּיס וּמִרְבָּה בְּבִקְשָׁה לְמַחֵל לוֹ עַל חֲטָאוֹ גַּם כֵּן הָיָה טוֹב, עַד כָּאֵן תַּרְץ דְּבָרֵי קִדְשׁוֹ וּדְפַח"ח ('פֶּתַחא זוּטָא' חֲגִיגָה ד:).

מַחֲתָנִים שִׁשְׁמוֹתֵיהֶם שְׁוִים

ב'צִוְּאָת רַבִּי 'הַיּוֹדָה הַחֲסִיד' (אוֹת כד) כְּתוּב: שְׁנֵי בְנֵי אָדָם שִׁשְׁמוֹתֵיהֶם שְׁוִים לֹא יִזְדוּגוּ יָחַד בִּילְדֵיהֶם. וְזֶה סֶפֶק אוֹ לְזַרְעוֹ

פֶּרֶשֶׁת חוֹקֶת: מִשְׁפַּחַת פִּרְיִימִן מִירוּשָׁלַיִם. פֶּרֶשֶׁת בִּלְקָ: ה' יַעֲקֹב אֵלֵיהֶו מִנְדֵּל מִקְרִית צֶאֱנוּ נִתְנִיָּה. פֶּרֶשֶׁת פִּינַחֶס: ה' שִׁמִּי וְיִדְסִלְבִּסְקִי מִתַּל אַבִּיב. פֶּרֶשֶׁת מִשׁוֹת-מִסְעִי: ה' אֵלֵינוֹר וְזִלְבֶּרשֶׁלַּג מִחִיפָה. פֶּרֶשֶׁת דְּבָרִים: ה' דוֹד תָּם מִנְתִּיבוֹת. פֶּרֶשֶׁת וְאִתְחַנֵּן: ה' נְהוֹרָאִי פֶרֶץ מִנְהִרָה.

שְׁמוֹת הַזּוֹכִים בְּסִידוֹר מִתִּיבְתָא מִנַּחֵם מַעֲרִיב בְּהוֹצָאָת 'עִזּוֹ וְהִרָא':

